

VELASCO, Miquel-Àngel (Ed.). *Fons José del Barrio (1936-1976)*. Catarroja – Barcelona: Editorial Afers; Centre d'Estudis Històrics Internacionals, 2014. 152 pàgs. [13,5 x 21,5].

Aquest nou número de la col·lecció Papers del Pavelló de la República ens apropa a l'activitat política i militar del dirigent comunista José del Barrio, gràcies a la selecció i l'edició dels documents dipositats a l'arxiu-biblioteca del Pavelló de la República realitzades per Miquel-Àngel Velasco. Procedent de Valladolid i d'una família republicana i socialista, Del Barrio acabarà instal·lant-se a Barcelona als anys vint del segle passat. Allà ingressarà a la Federació Comunista Catalano-Balear associada al PCE i ocuparà la secretaria general de la Joventut Comunista d'Espanya. Després d'un viatge a la Unió Soviètica (el primer d'una sèrie de visites a la URSS per motius polítics) i de realitzar el servei militar com a caporal d'artilleria, treballarà com a mecànic a l'empresa Lámparas Z. A la dècada dels 30 participa a la constitució del Partit Comunista de Catalunya, sectorial catalana del PCE, en no seguir a l'expulsat Joaquim Maurín i als seus antics companys de la Federació Catalano-Balear que, juntament amb el Partit Comunista Català, constituïran el Bloc Obrer i Camperol. Durant els anys trenta Del Barrio veurà com, després de deu anys afiliat a la CNT, el 1933 serà expulsat del sindicat per presentar-se a les eleccions dins la candidatura del PCE; participarà a les jornades del 6 d'octubre de 1934 i serà nomenat Secretari General de la UGT de Catalunya el juny de 1936. L'esclat de la Guerra civil el portarà a participar en la creació del Comitè Central de Milícies Antifeixistes i en la fundació del Partit Socialista Unificat de Catalunya, abans de marxar cap al front d'Aragó el 24 de juliol de 1936, al capdavant de la columna UGT-PSUC, futura Divisió Carles Marx i 27 Divisió de l'Exèrcit de la República. Del Barrio, que arribarà al grau de tinent coronel de milícies del XVIII Cos de l'Exèrcit, tindrà importants desavinences tant amb els enviats de la Internacional Comunista com amb els dirigents dels PCE; unes desavinences que en acabar la guerra, malgrat haver estat inicialment nomenat responsable del PSUC per a Amèrica, comportaran la seva destitució al gener de 1940 i la seva expulsió del partit el 1943, sota l'acusació de trotskista. Malgrat això, Del Barrio no aturarà la seva activitat política ni a Amèrica ni a França, on torna l'any 1946 per retrobar-se amb la seva família després de 6 anys i on morirà l'any 1989.

El present llibre, estructurat en tres parts, inclou en primer lloc sis informes militars sobre el front d'Osca on Del Barrio explica als seus superiors la situació al camp de batalla, així com els problemes de coordinació amb les forces pumistes i anarquistes. Al segon bloc, amb trenta cartes procedents majoritàriament del període relatiu a la guerra civil, s'evidencien les tensions amb les ordres militars i les directrius polítiques que rebia des de Barcelona, així com les topades entre PCE i PSUC a les acaballes de la guerra. Finalment, al tercer apartat es reproduïxen documents sobre les seves iniciatives polítiques a l'exili: Acció pel redreçament del PSUC (Mèxic, 1944),

Movimiento de Acción Socialista (París, 1953 i interior 1962), Movimiento Republicano Antifascista de Liberación Hispana (París, 1954), Comisión Pro-Congreso de todos los comunistas españoles (París, 1957) i Unión Cívica Española (París, 1959).

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Este nuevo número de la colección Papers del Pavelló de la República nos acerca a la actividad política y militar del dirigente comunista José del Barrio, gracias a la selección y la edición de los documentos depositados en el archivo-biblioteca del Pavelló de la República realizadas por Miquel-Àngel Velasco. Procedente de Valladolid y de una familia republicana y socialista, Del Barrio acabará instalándose en Barcelona en los años veinte del siglo pasado. Allí ingresará en la Federación Comunista Catalano-Balear asociada al PCE y ocupará la secretaría general de la Juventud Comunista de España. Después de un viaje a la Unión Soviética (el primero de una serie de visitas a la URSS por motivos políticos) y de realizar el servicio militar como cabo de artillería, trabajará como mecánico en la empresa Lámparas Z. En la década de los 30 participa en la constitución del Partido Comunista de Cataluña, sectorial catalana del PCE, al no seguir al expulsado Joaquim Maurín y a sus antiguos compañeros de la Federación Catalano-Balear que, junto con el Partit Comunista Català, constituirán el Bloc Obrer i Camperol. Durante los años treinta Del Barrio verá como, después de diez años afiliado a la CNT, en 1933 será expulsado del sindicato por presentarse a las elecciones dentro de la candidatura del PCE; participará en las jornadas del 6 de octubre de 1934 y será nombrado Secretario General de la UGT de Cataluña en junio de 1936. El estallido de la Guerra civil lo llevará a participar en la creación del Comité Central de Milicias Antifascistas y en la fundación del Partit Socialista Unificat de Catalunya, antes de marchar hacia el frente de Aragón el 24 de julio de 1936, al mando de la columna UGT-PSUC, futura División Carles Marx y 27 División del Ejército de la República. Del Barrio, que llegará al grado de teniente coronel de milicias del XVIII Cuerpo del Ejército, tendrá importantes desavenencias tanto con los enviados de la Internacional Comunista como con los dirigentes del PCE; unas desavenencias que al acabar la guerra, a pesar de haber sido inicialmente nombrado responsable del PSUC para América, comportarán su destitución en enero de 1940 y su expulsión del partido en 1943, bajo la acusación de trotskista. A pesar de esto, Del Barrio no detendrá su actividad política ni en América ni en Francia, donde vuelve en 1946 para reencontrarse con su familia después de 6 años y dónde morirá en 1989.

El presente libro, estructurado en tres partes, incluye en primer lugar seis informes militares sobre el frente de Huesca donde Del Barrio explica a sus superiores

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (març 2014)

la situación en el campo de batalla, así como los problemas de coordinación con las fuerzas pousistas y anarquistas. En el segundo bloque, con treinta cartas procedentes mayoritariamente del periodo relativo a la guerra civil, se evidencian las tensiones con las órdenes militares y las directrices políticas que recibía desde Barcelona, así como los encontronazos entre PCE y PSUC en las postrimerías de la guerra. Finalmente, en el tercer apartado se reproducen documentos sobre sus iniciativas políticas en el exilio: Acció pel redreçament del PSUC (México, 1944), Movimiento de Acción Socialista (París, 1953 e interior 1962), Movimiento Republicano Antifascista de Liberación Hispana (París, 1954), Comisión Pro-Congreso de todos los comunistas españoles (París, 1957) y Unión Cívica Española (París, 1959).

IHE
(Secretaría de la revista)